

## Öppet sår i många tornedalingars sinnen

I vitboken om laxfisket i Torne älv, finns på sidan 66-67, ett citat från riksdagen år 1927.

”Under den utredning som föregick 1927 års konvention (gränsälvsöverenskommelse). Förekommo också påståenden från jordägarhåll, att någon regalrätt i själva verket ej existerade. I propositionen till riksdagen talas det om att beträffande kronans rätt ”starka gensagor mött från ortsbefolkningens sida”” och att vid förberedande sammanträden, som kommissionen haft med ortsbefolkningen, ”bestämda protester rests mot påståendet om kronans äganderätt till laxfisket i vattendragen”.

Direkta framställningar gjordes också av vissa jordägare. I riksdagen blev ingen egentlig debatt. Men i andra kammaren anförde en representant för Norrbotten (herr Grapenson), utan yrkande, sina betänkligheter och sin förhoppning att man snarast måtte finna utvägar till en bättre samförståndslösning än vad som då föreslogs. Frågan hade, yttrade han, ”under århundraden i enastående grad fångat tornedalsbefolkningens intresse och uppmärksamhet och icke sällan vållat stridigheter såväl mellan de olika byalagen däruppe och mellan befolkningen i Tornedalen och den svenska statsmakten”

Han förklarade att ” de båda höga fördragsslutande parterna torde snart nog genom sina vederbörande undersåtar få erfara, att befolkningen icke är nöjd med vad som här föreslås och beslutas, även om man med synnerlig tillfredsställelse i konventionsakten konstaterar ett litet tillmötesgående av folkets önsknings i fråga om fiskerättens utövande, ett tillmötesgående, som dock är mera skenbart än verkligt”

Befolkningen ville, fortsatte han, ”icke fränkänna kronan all rätt till fisket, men med stöd av ”såväl gammal hävd som en del av åldriga handlingar” framhävde man däruppe med stor bestämdhet, att jämväl befolkningen ägde en del av fisket. ”Man betraktar ofta tillståndet efter 1891, då svenska och ryska kronan gemensamt förklarade sig som ensam ägare till laxfisket i gränsälven, som en kränkning av befolkningens gamla, lagliga rättigheter, och alla skäl föreligga till antagandet att vederbörande staters jämväl nu bekräftade avsikt att även i fortsättningen enbart för kronans räkning disponera detta fiske allt framgent kommer att kännas som ett öppet sår i många tornedalingars sinnen”

Det fanns en ”herr Grapenson” som hette Bergdahl, riksdagsman för Folkpartiet Örebro med anor i Armasjärvi, som hörsammade vår vädjan på 1990 talet och i motion till riksdagen uppmanade denna anrika numera enkamriga institution att avstå från regalrätten och göra slut på tvisten som pågått i århundraden. Men tiden var inte mogen än och ärendet faller av allt att döma i glömska, såvida inte.....fortsättning följer.

Herbert Wirlöf 2018